

One-pager Netcongestie en de Gemeentelijke Organisatie

Aanleiding

In onze regio dreigt er een aansluitstop op het elektriciteitsnet. Deze ontwikkeling heeft directe en indirecte gevolgen voor de opgaves in het ruimtelijk en sociaal domein. Daarnaast raakt netcongestie ook direct het functioneren van de gemeentelijke organisatie. De druk op bestuur, uitvoering en financiën neemt toe, terwijl tegelijkertijd de complexiteit van besluitvorming groeit.

Vanuit het provinciale Actieplan Acute Netschaarste zijn verschillende werksporen opgericht. Vanuit het werkspoor 'beheersen' is er een algemene impactanalyse opgesteld. Daarbij zijn er eerste beheersmaatregelen opgesteld. Deze impactanalyse en beheersmaatregelen worden via de regio's gedeeld met de gemeenten om het gesprek aan te gaan, maar ook om aanvullingen op te halen.

Impactanalyse werken bij algehele aansluitstop

Directe gevolgen

- Bestuur en organisatie krijgen te maken met een sterke toename van vragen van inwoners en ondernemers over aansluitingen, vertragingen en oplossingen.
- Escalatielijnen ontstaan rondom prioritaire functies (bijv. woningbouw, zorg, veiligheid), waarbij bestuurlijke keuzes noodzakelijk zijn.
- Hogere plankosten door vertragingen in projecten of het opnieuw plannen.
- Extra kosten voor onderzoeken naar energieoplossingen en alternatieven.
- Extra kosten voor juridische procedures en geschillen.
- Mogelijke toename van bezwaar- en beroepsprocedures.
- Gemeenten moeten tijdelijke energieoplossingen (zoals aggregaten en batterijen) reguleren en beoordelen.
- Vergunningverlening wordt zwaarder door extra toetsing op energievoorziening.

Indirecte gevolgen

- Gemeenten lopen inkomsten mis, onder andere uit leges, grondopbrengsten en mogelijk subsidies.
- Grondexploitaties komen onder druk te staan.
- Grote pieken in vergunningaanvragen en informatieverzoeken leiden tot werkdruk.
- Extra kosten en personele inzet door het optuigen van (semi-)crisisorganisaties.
- Toenemende politieke druk op college en gemeenteraad.
- Spanning tussen beleidsambities (woningbouw, duurzaamheid) en praktische uitvoerbaarheid.
- Complexere vergunningverlening door mogelijk nieuwe eisen netbewust beleid.
- Juridische risico's bij het weigeren of uitstellen van projecten nemen toe.
- Noodzaak tot aanpassing van beleid, bijvoorbeeld in het omgevingsplan.
- Intensiever afstemmen tussen afdelingen (zoals energietransitie, vergunningen, ruimtelijke ontwikkeling en economie).

Effecten op organisatieniveau

- Toenemende noodzaak om juridische consequenties en procedures systematisch in kaart te brengen.
- Druk op bestuurlijke, transparante en uitlegbare prioritering van schaarse capaciteit.
- Lagere grondopbrengsten en verslechterde financiële positie.
- Reputatierisico's richting inwoners en marktpartijen, inclusief risico op claims of planschade.
- Toenemende onzekerheid in de meerjarenbegroting en financiële planning.

Eerste ideeën beheersmaatregelen

1. Capaciteit en organisatie
 - Vrijmaken en gericht inzetten van extra capaciteit binnen vergunningverlening en juridische afdelingen om piekbelasting op te vangen.
 - Inrichten van duidelijke escalatie- en besluitvormingslijnen voor prioritaire projecten.
 - Organiseren van een (lichte) crisisstructuur voor coördinatie en snelle besluitvorming.
2. Proces en besluitvorming
 - Implementeren van netbewust bouwen.
 - Standaardiseren van processen rondom voorwaardelijke vergunningverlening en tijdelijke oplossingen.
 - Ontwikkelen van heldere prioriteringskaders die bestuurlijk uitlegbaar zijn.
3. Financiële maatregelen
 - Duiding en monitoring van verminderde inkomsten uit woningbouw en gebiedsontwikkeling.
 - Verkennen van financiële ondersteuning voor marktpartijen om projecten haalbaar te houden.
 - Doorrekenen van effecten op grondexploitaties en meerjarenbegroting.
4. Juridische beheersing
 - In kaart brengen van juridische en financiële risico's (bijv. claims, planschade, contractbreuk).
 - Ontwikkelen van handelingsperspectieven bij weigering of uitstel van projecten.
 - Zorgvuldige beoordeling van ontheffingen, zoals binnen zero-emissiezones.
5. Samenwerking en externe inzet
 - Actief samenwerken met netbeheerders en andere overheden voor prioritering en oplossingen.
 - Inzetten van marktpartijen voor technische en organisatorische oplossingen.
 - Intensiveren van afstemming tussen interne afdelingen (energie, vergunningen, ruimtelijke ontwikkeling).